

на два относително различни етнически признака - "майчин" (матерен) и "говорим" език. И все пак, ако се елиминира последното преброяване (1992 г.), приведените данни сочат една низходяща тенденция на присъствието на циганския език в етноезиковата картина на населението на България. Струва ми се, че тъкмо тя отговаря възможно най-правдиво на реалните езикови процеси сред ромското население у нас. Доколкото тя разкрива съществени промени в езиковата реализация и култура на нашите цигани ще я разгледам върху основата на съпоставката между общия брой на циганите у нас и броя на тези от тях, които сочат ромския език за свой (майчин или говорим).

Цигани и цигански език

Година	Общо цигани	Цигани със цигански език	Цигани без цигански език
1900	89 549	89 549	–
1910	122 296	75 387	45 909
1920	98 451	61 555	36 896
1926	134 844	81 996	52 848
1934	149 385	80 532	68 753
1946	170 011	99 270	70 741
1965	148 874	58 873	90 000
1992	287 253	345 642	41 611

Приведената по-горе таблица се характеризира с две особености, които заслужават по-специално отбелязване.

Първата особеност засяга неизменното присъствие на една значителна част от ромското население, която не счита циганския език за свой - майчин или говорим. Друг е въпросът, че присъствието на цигани без цигански език няма еднозначна езикова ориентация у нас. Защото, както ще покажа след малко, нецигански говорещите цигани се ориентират към два езика - българския (като официален и най-масово разпространен) и турския (като най-масово разпространения иноезичен език по нашите земи). Но както при едната, така и при другата нециганска езикова ориентация ромите у нас приемат далеч по-развит и по-богат език. Този факт вече подсказва наличието на естествен и постоянно функциониращ стремеж на нашите роми да се ориентират и да възп-